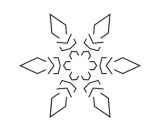

Ældstetrinnet
Fangst og fiskeri ved Isfjorden

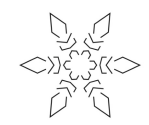

HELLEFISKERI

Indhold

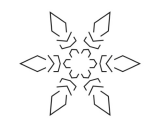
- Mere end 300 års fiskeri efter hellefisken fra havisen
- Hundeslæden
- Jollefiskeriet i dag

Opgaver

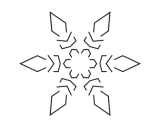
Du svarer på opgaverne ved at benytte

- Tekst
- Lyd
- Tegneværktøj

Bogen

Denne del har s. 8-21 som udgangspunkt - her kan du finde viden om emnet.

Mere viden

Læs mere om slædehunden [her](#).

MERE END 300 ÅRS FISKERI EFTER HELLEFISK FRA HAVISEN

s. 10-11

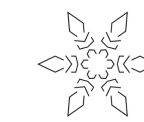
De tidligere bosættelser har været afhængige af det rige liv, der er ved Isfjorden.

Mange af de traditionelle fiskemetoder er stadig i brug i dag.

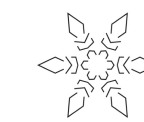
Oprindeligt fiskede man efter hellefisk med en line med én krog, men i 1924 blev 'glideren' opfundet. Det betød at man kunne have flere hundrede kroge på samme line.

OPGAVE 1

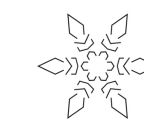
Liner blev førhen lavet af hvalbarder. Hvad er en bardehval?

Svar her

Hvilken slags fisk er en hellefisk?

Svar her

Hvad kan man se på billedet på side 11 i bogen?

Svar her

HUNDESLÆDEN

s. 14-15

Slædehunden har været brugt som arbejdsdyr i godt 800 år. Den er stærk og udholdende og kan tilbagelægge ca. 60 km om dagen.

Slædehunden har tilpasset sig livet i Arktis. Den har en tæt underpels og en kraftig yderpels, så den kan holde varmen i ekstrem kulde.

På billedet ses et spand med 16 slædehunde der holder hvil.

OPGAVE 2

❄️ Hvorfor er hundeslæden overlegen i forhold til andre transportmidler, når det kommer til jagt?

Svar her

❄️ Slædehunden er et arbejdsdyr. Hvad er et arbejdsdyr? Kom med eksempler.

Svar her

❄️ På side 16-17 i bogen er et billede fra en tur der gik fra Ilulissat til Tasiilaq - hvor lang var den tur ca.?

Svar her

JOLLEFISKERIET I DAG

s. 18-19

Dette billede af joller er fra Ilulissat i 1933. I bogen findes et billede fra 2017. Der benyttes stadig joller til fiskeriet, men nu med motor.

Ilulissat er kendt for de fede hellefisk, fordi der er masser af næring til dem i Isfjorden.

Hellefiskeri er derfor en stor del af industrien i Ilulissat. Men i de seneste par år er hellefiskeriet faldet til fordel for rejefiskeriet.

OPGAVE 3

❄️ Hvad kan grunden være til, at hellefiskeriet er faldet til fordel for rejefiskeriet?

Svar her

❄️ På side 20-21 i bogen er der billeder af fisk der bliver fanget med langline. Hvad er en langline?

Svar her

❄️ Hvor mange kroge kan der være på en langline?

Svar her

SÆLFANGST

Indhold

- Sommerfangst fra kajak
- Vinterfangst fra havisen
- Brug af sælerne

Opgaver

Du svarer på opgaverne ved at benytte

- Tekst
- Lyd
- Tegneværktøj

Bogen

Denne del har s. 22-33 som udgangspunkt - her kan du finde viden om emnet.

Mere viden

Læs mere om sæler [her](#).

SOMMERFANGST FRA KAJAK

s. 24-25

Om sommeren er det muligt at sejle ud i kajak og fange dyr i Isfjorden.

Gennem mange tusinde år er kajakken og fangstredskaberne blevet udviklet til dem, vi kender i dag.

OPGAVE 1

❄️ Hvad brugte Saqqaq-folket som foretrukket fartøj og fangstredskab?

Svar her

❄️ Hvad er en fangstblære?

Svar her

❄️ Hvornår ankom Thule-folket?

Svar her

VINTERFANGST FRA HAVISEN

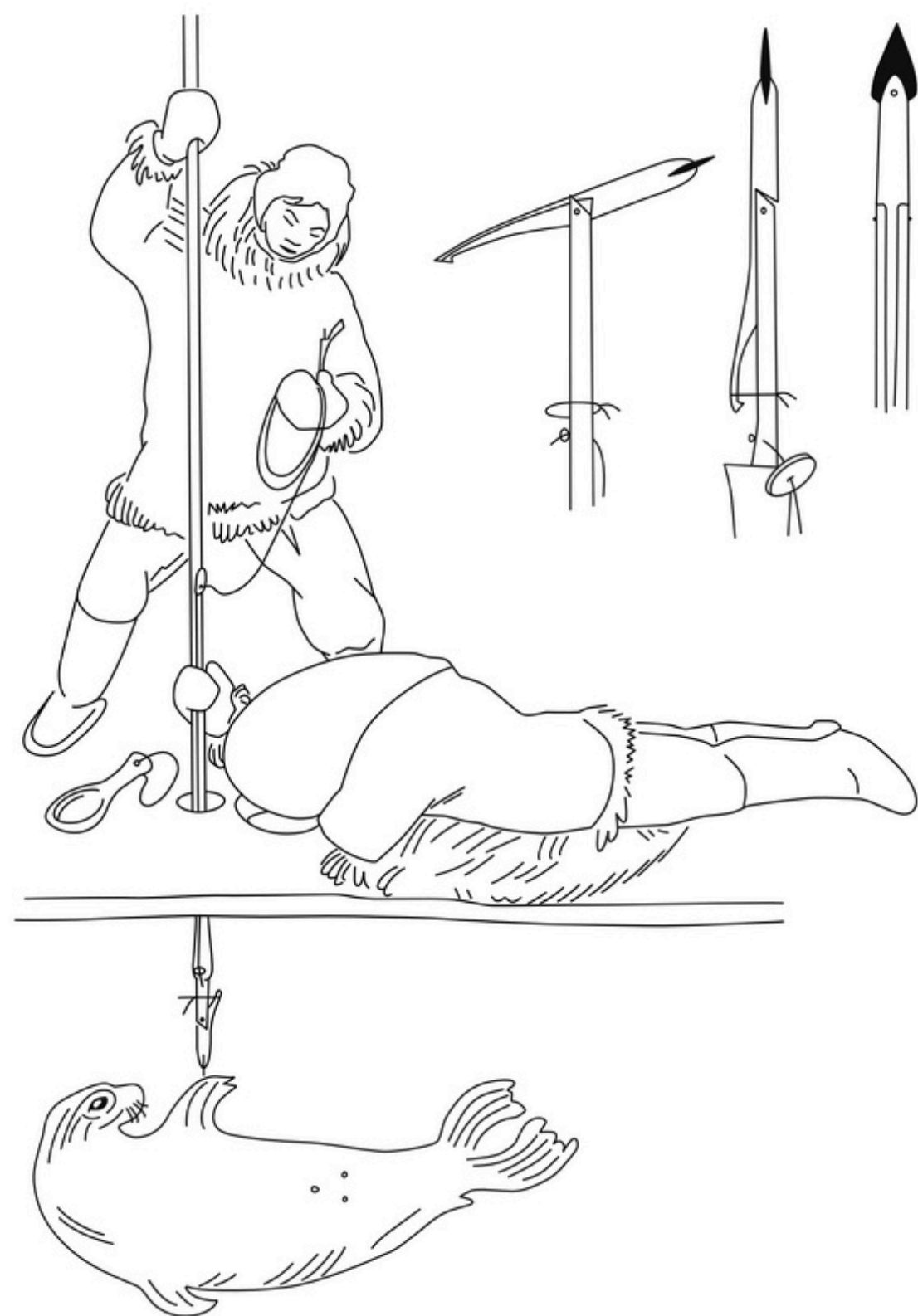
s. 28-29

Om vinteren fanges dyrene fra et hul i isen.

For fortidens mennesker var det nødvendigt også at kunne fange dyr om vinteren.

Metoden kaldes for åndehulsfangst.

Med hjælp fra sin hund finder jægeren et åndehul der blev skabt af en sæl, mens havisen frøs til.

OPGAVE 2

❄ På side 30-31 i bogen er der to billeder der viser åndehulsfangst. Hvilken sælart kan man se?

Svar her

❄ Hvordan fungerer en tersharpun?

Svar her

❄ Beskriv forskellen på vinterfangst og sommerfangst.

Svar her

BRUG AF SÆLERNE

s. 32-33

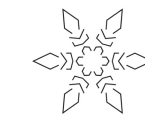
Gennem tiderne har ringsælen udgjort hovedparten af næringsgrundlaget for beboerne ved Isfjorden.

Men der lever også andre sælarter omkring Grønland: grønlandssæl, spættet sæl, remmesæl og klapmyds.

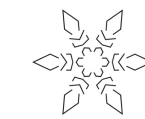
På billedet ses en kvinde, der ved at skrabe et sælskind med en ulu.

OPGAVE 3

Det er ikke kun kødet fra sælen, der har været til gavn for inuit. Hvilke andre dele af sælen blev ellers brugt og til hvad?

Svar her

Hvad er en ulu?

Svar her

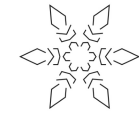
Undersøg de 5 forskellige sælarter og find ud af hvad forskellen er på dem.

Svar her

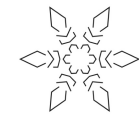
HVALFANGST

Indhold

- Fangst fra umiaq
- Sassat - hvid- og narhvalfangst fra havisen
- Brugen af hvaler

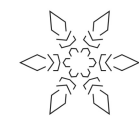
Opgaver

Du svarer på opgaverne ved at benytte

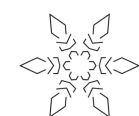
- Tekst
- Lyd
- Tegneværktøj

Bogen

Denne del har s. 34-45 som udgangspunkt - her kan du finde viden om emnet.

Mere viden

Læs om hvaler og klimaforandringer [her](#).

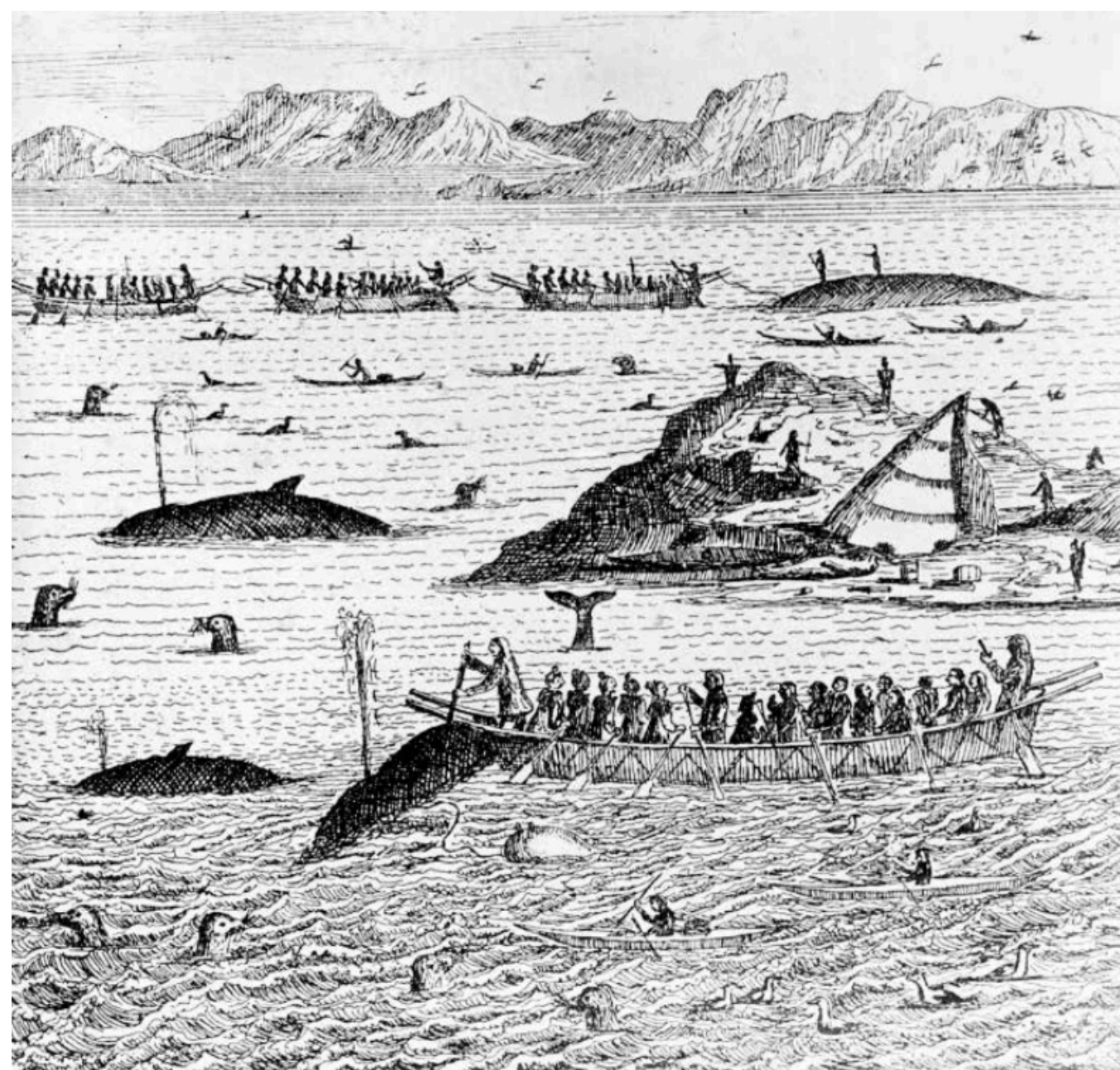

FANGST FRA UMIAQ

s. 36-37

Hvalfangsten har været vigtig som kilde til føde for inuit, da en hval eller to kunne sikre bopladsens overlevelse i en hel sæson.

På billedet ses hvalfangst der foregik fra en umiaq. Den er bygget til at kunne klare sig gennem Isfjorden, fyldt med isflager.

OPGAVE 1

❄️ Hvad er en umiaq, og hvad blev den oftest brugt til?

Svar her

❄️ Hvornår gik man over til moderne bådtyper i stedet for umiaq?

Svar her

❄️ På side 36 er der et billede af en springpels - hvad er det?

Svar her

SASSAT – HVID- OG NARHVALFANGST FRA HAVISEN

s. 40-41

Når fjorden hurtigt fryser til is, kan hvid- og narhvaler ikke nå ud til det åbne hav. De samler sig derfor i våger, som de holder åbne for at kunne trække vejret.

Dette gør dem til et nemt bytte, og der kan være flere hundrede hvaler samlet på et sted, når det sker.

OPGAVE 2

❄️ Hvad betyder 'sassat' og hvorfor mon fænomenet har fået netop det navn?

Svar her

❄️ Hvorfor er det sjældent at der forekommer sassat i dag?

Svar her

❄️ Hvilket fangstredskab benyttes, når hvalerne er samlet i vågen?

Svar her

BRUG AF HVALER

s. 44-45

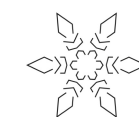
Når en hval blev fanget, blev den fuldt udnyttet. Kød, knogler, barder og tran - alt kunne bruges.

Hvalfangst går 4500 år tilbage i tiden, og hvaler har altid være et vigtigt fangst dyr.

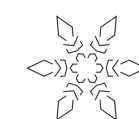
Både som føde og som materiale til fangstredskaber og bygningskonstruktioner.

OPGAVE 3

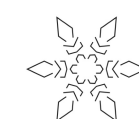
Hvad kan man se på dette billede, som også findes på side 44 i bogen?

Svar her

Hvad skulle de europæiske hvalfangere bruge hvalen til?

Svar her

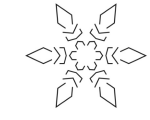
På side 42-43 i bogen ses et billede af en hval, der er blevet fanget. Hvilken hval er det?

Svar her

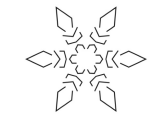
SHAMANEN OG RELATIONEN MELLEM NATUR OG MENNESKE

Indhold

- Shamanen
- Sagnet om Havets Moder
- Sagnet og Vejrets Væsen

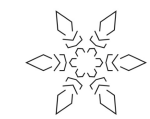
Opgaver

Du svarer på opgaverne ved at benytte

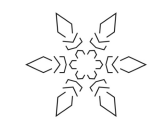
- Tekst
- Lyd
- Tegneværktøj

Bogen

Denne del har s. 46-53 som udgangspunkt - her kan du finde viden om emnet.

Mere viden

Se video om Havets Moder [her](#).

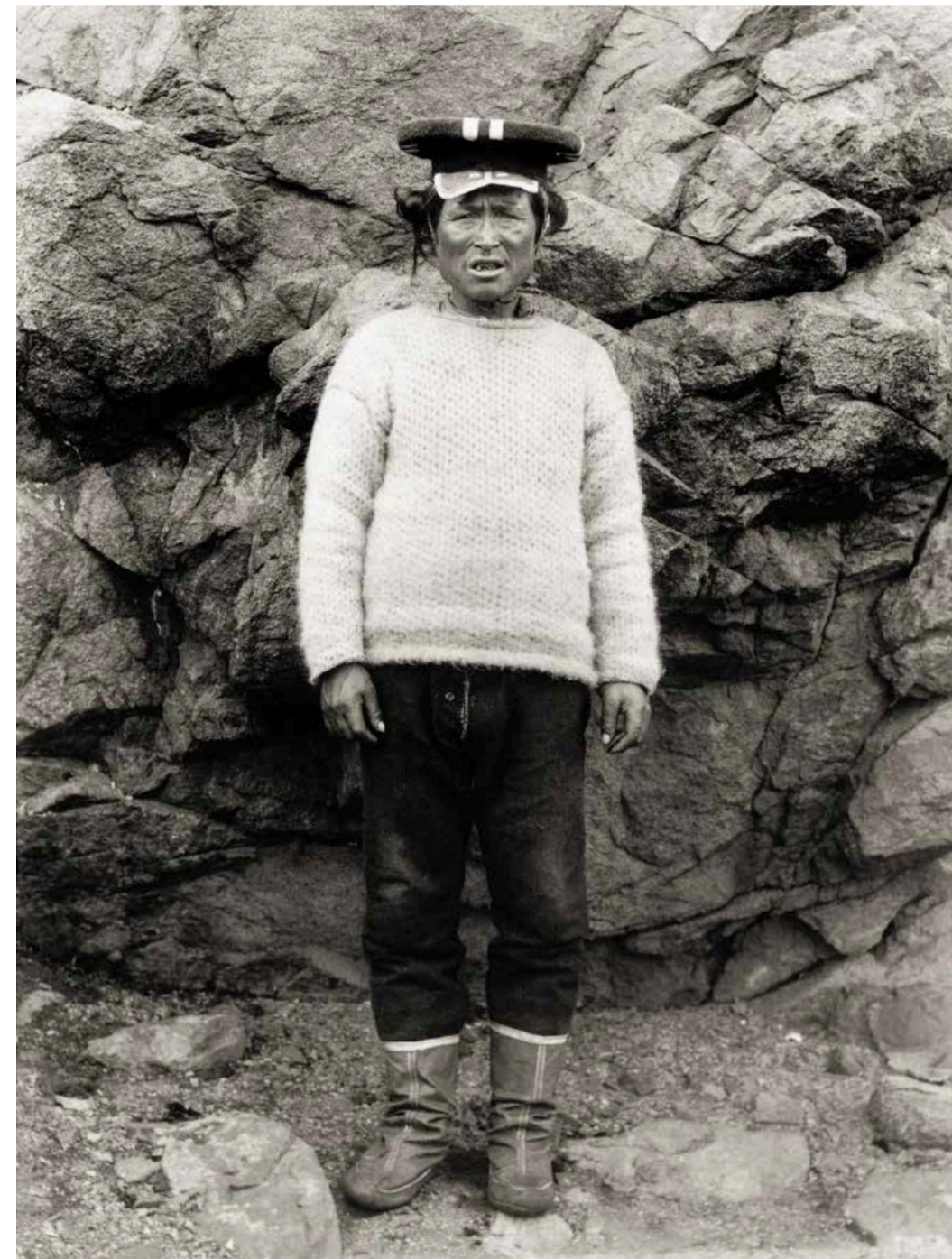

SHAMANEN

s. 48-49

Når bopladsen oplevede svære tider, måtte shamanen, også kaldet angakkok, træde til.

Angakkok kan komme i kontakt med ånderne for at finde ud af, hvorfor der var svære tider og hvordan bopladsen kunne komme gennem det.

OPGAVE 1

❁ Hvad skulle angakkok bruge for at komme på sin rejse til den åndelige verden?

Svar her

❁ Hvem skulle angakkok opsøge for at slippe fangstdyrene fri?

Svar her

❁ Hvorfor skulle angakkok komme i trance, og hvad betyder det?

Svar her

SAGNET OM HAVETS MODER

s.50-51

Når inuit havde begået ugerninger, straffede Havets Moder dem ved at fange alle fangstdyrene i sit hår.

Angakkok skulle nu på en rejse for at befri dyrene fra håret på Havets Moder.

OPGAVE 2

❄ Hvorfor holdt Havets Moders alle dyrene fanget?

Svar her

❄ Hvilken historie fortæller billederne på side 51?

Svar her

❄ Hvad skulle sagnet om Havets Moder sikre?

Svar her

SAGNET OM VEJRETS VÆSEN

s. 52-53

Hvis tabuer og ritualer blev brudt, så kunne Vejrets Væsen skabe uvejr, der forhindrede fangsten.

Da var det angakkok der skulle på en åndelig rejse for at finde ud af hvilke tabuer eller ritualer, der var blevet brudt.

Når angakkok vendte retur, var det med ny lærdom til bopladsen om, hvordan de kunne overholde tabuer eller ritualer.

OPGAVE 3

❄️ Hvad er Silap Inua?

Svar her

❄️ Hvilket eksempel på tabu kan du læse om i bogen?

Svar her

❄️ På billedet kan du se en tromme, men hvad kan du ellers se? Billedet er også på side 53 i bogen

Svar her

FORBEREDELSE TIL FANGST

Indhold

- Amuletter og ritualer
- Kvinden og dragten

Opgaver

Du svarer på opgaverne ved at benytte

- Tekst
- Lyd
- Tegneværktøj

Bogen

Denne del har s. 54-59 som udgangspunkt - her kan du finde viden om emnet.

Mere viden

Læs om amuletter [her](#).

AMULETTER OG RITUALER

s. 56-57

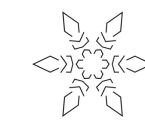
Dette er en amulet af en falk. Amuletter bruges til at beskytte ejeren mod sygdom, ulykke, farer eller hekseri.

De kan også bringe held.

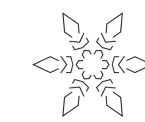
Man kan enten have en amulet på sig eller placere den i hjemmet eller på kajakken.

OPGAVE 1

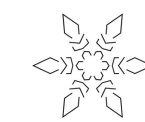
Hvordan opretholdt fangerne gode relationer med fangstdyrenes sjæle?

Svar her

Hvad kan en amulet være lavet af?

Svar her

Hvilket dyr er blevet lavet om til en amulet på side 57?

Svar her

KVINDEN OG DRAGTEN

s. 58-59

Kvinderne på bopladsen spillede en stor rolle i forhold til at fangst.

Man sagde at det var kvinden der fangede dyrene, og manden der hentede dem.

OPGAVE 2

✿ Hvordan kunne kvinden tiltrække fangstdyrene?

Svar her

✿ Hvorfor var en kvindes evne til at sy afgørende for hendes rolle i samfundet?

Svar her

✿ Hvad er jakken på billedet lavet af? Billedet ses også på side 59 i bogen.

Svar her